

danych za lata 2005-2007 oraz z okresu kryzysu gospodarczego w UE, tj. lat 2008-2010. Początek pierwszego okresu, czyli rok 2005, to pierwsze pełne 12 miesięcy członkostwa nowych państw w UE i korzystania z funduszy europejskich. W 2008 r. pojawiły się w gospodarce przesłanki zmuszające Komisję do podjęcia działań prawnych określających warunki udzielania pomocy publicznej.

W niniejszym artykule nie są omawiane środki antykryzysowe dla sektora finansowego w UE – por. Sprawozdanie Komisji, Tabela wyników w dziedzinie pomocy państwa. *Sprawozdanie na temat aktualnej sytuacji w dziedzinie pomocy w związku z kryzysem dla sektora finansowego - Aktualizacja z wiosny 2010 r.*, Bruksela, 27.5.2010, KOM(2010)255 wersja ostateczna, Commission Staff Working Paper - Autumn 2011 Update, Brussels, 1.12.2011, COM(2011) 848 final. [Od redakcji: Kwestie te omówiono w artykule A. Brewki w tym numerze „Unii Europejskiej.pl” pt. *Pomoc publiczna dla sektora bankowego - działania podjęte przez UE w okresie kryzysu i próba ich oceny*].

¹⁰ W latach 2009-2010 KE zaakceptowała z tego tytułu pomoc o wartości 82,3 mld euro, jednak efektywnie w 2009 r. udzielono zaledwie około 3,9 mld euro, a w 2010 r. około 11,8 mld euro wsparcia, z czego około 34% wydatkowano w Niemczech, 15,2% we Francji, 13,1% w Grecji, 9,0% w Austrii, 4,2% w Wielkiej Brytanii i 3,8% w Finlandii. Z powodu braku danych o pomocy udzielonej na podstawie tymczasowych ram prawnych, w podziale na rodzaje i cele, dalsza analiza nie obejmuje tego rodzaju wsparcia. Nie wpływa to jednak na jej wiarygodność oraz na trafność wniosków, gdyż wartość tej pomocy w UE-27 w 2010 r. nie przekroczyła 0,1% PKB – por.: *Sprawozdanie Komisji, Tabela wyników w dziedzinie pomocy państwa. Sprawozdanie na temat aktualnej sytuacji w dziedzinie pomocy w związku z kryzysem dla sektora finansowego...*, op.cit., Commission Staff Working Paper - Autumn 2011 Update..., op.cit. – szczegółowe dane dla państw członkowskich.

¹¹ Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw, DzUrz UE C 244, 1.10.2004.

¹² A.A. Ambroziak, *Krajowa pomoc regionalna w specjalnych strefach ekonomicznych w Polsce*, Oficyna wydawnicza SGH, Warszawa 2009.

¹³ W analizie tej nie wzięto pod uwagę specjalnych programów wspierających złomowanie starych i zakup nowych samochodów przez konsumentów. Instrument ten zdecydowanie zwiększający popyt na samochody nie stanowił pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, gdyż wsparcie to otrzymywali konsumenci. Mogli oni nabyć pojazdy wyprodukowane w kraju lub w innym państwie członkowskim bądź importowane spoza UE (por. www.ukcarsscrappagescheme.co.uk lub http://www.acea.be/news/news_detail/fleet_renewal_schemes_soften_the_impact_of_the_recession/). Oczywiście takie inicjatywy w pewnym stopniu wzmacniały pozycję krajowych producentów, jednak trudno jednoznacznie ocenić ich znaczenie dla producentów. Np. w Polsce nie zdecydowano się na stosowanie takiego mechanizmu, podczas gdy Niemcy i Hiszpania były jednymi z pierwszych państw wdrażających tego rodzaju program. Jednak to właśnie zakłady motoryzacyjne zlokalizowane w Polsce w relatywnie mniejszym stopniu odczuły wówczas skutki kryzysu, gdyż 98% ich produkcji sprzedawanych było na rynkach niemieckim i hiszpańskim, gdzie były dostępne wspomniane bonusy dla konsumentów.

¹⁴ European Commission, *The effects of temporary State aid rules adopted in the context of the financial and economic crisis*. Commission Staff Working Paper, SEC(2011) 1126 final, Brussels, 5.10.2011, s. 103-104.

¹⁵ P. Krugman, *How Did Economists Get It So Wrong?* „The New York Times Magazine”, 2 September 2009, w wersji polskiej: P. Krugman, *Dlaczego ekonomiści nieczego nie zrozumieli?*, „Gazeta Wyborcza”, 30.10.-1.11.2009.

¹⁶ J. Cochrane, *Response to Paul Krugman*, „Economist”, 11.9.2008 (polska wersja: J. Cochrane, *Sięgnął dna*, „Gazeta Wyborcza”, 9.11.2009).

¹⁷ D. Altig, *Ekonomiści się mylili, ale dlaczego?*, „Gazeta Wyborcza”, 9.11.2009.

WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA

ZMIANY W UNIJNYM SYSTEMIE PREFERENCJI HANDLOWYCH DLA KRAJÓW ROZWIJAJĄCYCH SIĘ

Jan Piotrowski*

Unia Europejska od 1971 r. udziela krajom rozwijającym się jednostronnych preferencji handlowych umożliwiających im eksport na rynek europejski po obniżonych stawkach celnych¹. U podstaw tej decyzji leżało dążenie do pobudzenia poprzez eksport trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego krajów rozwijających się, a zwłaszcza eliminacji ubóstwa. Powszechnym systemem preferencji celnych (*Generalised System of Preferences* – GSP) objętych jest obecnie w Unii 176 krajów i terytoriów rozwijających się.

Unijny system GSP składa się z trzech poziomów liberalizacji cel: systemu podstawowego oraz dwóch dodatkowych – systemu motywującego do zrównoważonego rozwoju i dobrego rządzenia (GSP+), przeznaczanego dla krajów stosujących zasady 27 konwencji międzynarodowych oraz specjalnego systemu dla krajów najmniej rozwiniętych, obejmującego wszystkie towary z wyjątkiem broni (*Everything But Arms*, EBA).

Zasady preferencji celnych UE dla krajów rozwijających się ustala się na okresy dziesięcioletnie. Obecnie obowiązują wytyczne na lata 2006-2015². Zasady ogólne są następnie objęte szczegółowymi programami określonymi na trzy lata. W 2008 r. Rada przyjęła powszechny system preferencji celnych na lata 2009-2011³. W 2010 r. Komisja, aby zyskać czas na przygotowanie głębszej reformy systemu preferencji celnych, zaproponowała wydłużenie okresu obowiązywania tego schematu do końca 2013 r. na podstawie tzw. rozporządze-

nia *roll-over*. W maju 2012 r. Parlament Europejski i Rada, działające wspólnie, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą wprowadzoną Traktatem z Lizbony⁴, przyjęły wniosek Komisji⁵.

Wyniki przeglądu funkcjonowania systemu preferencji

W 2010 r. dokonano przeglądu i oceny unijnego systemu preferencji celnych pod kątem zwiększenia jego efektywności. W trakcie prac uwzględniono również wyniki ogólnodostępnych konsultacji przeprowadzonych wiosną 2010 r. za pośrednictwem Internetu oraz bezpośrednich konsultacji z przedstawicielami krajów beneficjentów systemu GSP. W wyniku konsultacji uzyskano z jednej strony opinie o ważnej roli systemu GSP dla rozwoju handlu w krajach beneficjentach, z drugiej zaś – o potrzebie koncentracji korzyści handlowych w krajach najbardziej potrzebujących.

Skuteczność systemu GSP oceniła również niezależna instytucja – *The Centre for Analysis of Regional Integration at Sussex* (CARIS)⁶. Wnioski wykorzystano w dokumencie roboczym KE, zawierającym ocenę i propozycję różnych scenariuszy zmian systemu preferencji⁷. Funkcjonowanie systemu preferencji celnych oce-

niono ogólnie pozytywnie. Wzrost handlu i inwestycji w ostatnich latach był wyraźnie wyższy w krajach beneficjentach systemu GSP w porównaniu z krajami niekorzystającymi z przywilejów celnych. W 2009 r. wartość unijnego importu objętego preferencjami GSP wyniosła blisko 60 mld euro (tabela 1), co stanowiło nieco ponad 9% ogólnego importu UE ze wszystkich krajów beneficjentów GSP. Udział importu na warunkach preferencyjnych był zróżnicowany w zależności od kategorii beneficjentów. W grupie krajów objętych podstawowym schematem udział ten wynosił 8% importu ogółem, w grupie krajów objętych schematem GSP+ – 20%, a w grupie krajów EBA – 32% importu ogółem. Biorąc jednak pod uwagę, że większa część importu z krajów rozwijających się podlega zerowym stawkom celnym, obowiązującym na zasadzie klauzuli najwyższego uprzywilejowania (stawki KNU, inaczej stawki konwencyjne) stosowanym wobec wszystkich członków WTO, udział importu korzystającego z preferencji celnych w imporcie objętym stawkami celnymi wyższymi niż 0% jest znacznie wyższy i wynosi odpowiednio 21% dla krajów objętych podstawowym GSP, 63% dla krajów beneficjentów systemu GSP+ i 67% dla krajów objętych systemem EBA. Preferencje celne zapewniły krajom beneficjentom oszczędność w kwocie 2,1 mld euro w postaci niezapłaconych ceł.

Tabela 1

Import UE na warunkach GSP i wykorzystanie preferencji w 2009 r.

Schemat	Import potencjalnie objęty preferencjami	Import korzystający z preferencji	Stopień wykorzystania preferencji	Struktura
	w mln euro		w %	
GSP podstawowy	91 357	48 055	52,6	80,6
GSP +	6 258	5 324	85,1	8,9
EBA	9 065	6 237	68,8	10,5
Ogółem	106 680	59 616	55,9	100,0

Źródło: *Commission Staff Working Paper. Impact Assessment, vol. II, doc. SEC(2011)536 final, Brussels, 10.5.2011.*

Pozytywnie oceniono również wpływ systemu GSP+ na ratyfikację międzynarodowych konwencji stanowiących podstawę korzystania z tej kategorii preferencji. Trudniej jest jednak doszukać się pozytywnego wpływu GSP+ na wdrożenie zasad ustanowionych tymi konwencjami. Instytucje nadzorujące funkcjonowanie poszczególnych konwencji zwróciły uwagę na pozytywne zjawisko wdrażania regulacji narodowych na podstawie przepisów konwencji w niektórych krajach. Ocena rzeczywistego stanu wdrożenia zasad wynikających z tych konwencji jest jednak trudna z przyczyn obiektywnych.

Mimo ogólnie pozytywnej oceny przez niezależnych ekspertów, skuteczność systemu GSP dla osiągnięcia przyjętych celów jest ograniczona. Po pierwsze, wynika to z powodu niskiego poziomu ceł importowych w UE

i w efekcie małego marginesu preferencji, z którego mogą korzystać kraje rozwijające się. Dla większości sekcji towarowych cła importowe w UE nie przekraczają 3,5%, a dla około 1/4 pozycji taryfowych cło wynosi 0%. Zatem istniejący margines preferencji dla krajów rozwijających się nie poprawia znacząco ich pozycji konkurencyjnej względem pozostałych krajów. W przypadku zakończenia w przyszłości rundy wielostronnych negocjacji handlowych pod egidą WTO, margines preferencji ulegnie dalszej erozji. Nawet jeśli nie nastąpi to szybko, to negocjowane są już kolejne dwustronne umowy o wolnym handlu, które wprowadzają wzajemne przywileje handlowe i osłabiają przewagi konkurencyjne beneficjentów systemu GSP. Przykładem może być umowa o wolnym handlu między UE i Republiką Korei

(weszła w życie 1 lipca 2011⁸) czy umowy z niektórymi krajami Ameryki Łacińskiej⁹.

Po drugie, grupa krajów objętych dotychczas schematem GSP jest bardzo zróżnicowana pod względem rozwoju gospodarczego i handlowego. W efekcie istnieje konflikt interesów i konkurencja między różnymi grupami krajów korzystających z preferencji. Natomiast, w wyniku wygaśnięcia jednostronnego systemu preferencji dla krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) opartego na umowie z Kotonu z końcem 2007 r. i objęcia tych krajów różnymi systemami handlowymi, zasady handlu z dużą grupą państw AKP upodobniły się do zasad stosowanych wobec pozostałych państw rozwijających się (EBA, GSP)¹⁰. Część krajów rozwijających się może korzystać z obydwu systemów preferencji, w zależności od wyboru i złożenia odpowiedniej deklaracji na granicy UE.

Wśród beneficjentów systemu GSP jest wiele krajów sklasyfikowanych przez Bank Światowy jako kraje o wysokim poziomie dochodu na 1 mieszkańca (od 12 196 USD) lub kraje o średnio-wyższym poziomie dochodu na 1 mieszkańca (od 3 946 USD do 12 195 USD). W grupie krajów o wysokim poziomie dochodu znajduje się 21 krajów, w tym: Arabia Saudyjska, Katar, Kuwejt, Oman, Makao i Nowa Kaledonia. W grupie krajów o średnio-wyższym poziomie dochodu jest 31 krajów, w tym: Argentyna, Brazylia, Białoruś, Liban, Libia, Malezja, Meksyk, Rosja, Urugwaj i Wenezuela.

Po trzecie, skuteczne wykorzystanie preferencji GSP ograniczają bariery biurokratyczne istniejące w wielu krajach rozwijających się lub słabo rozwinięte struktury administracyjne, w tym administracja celna mogąca współpracować z władzami celnymi UE.

Po czwarte, wykorzystanie preferencji w ramach kategorii GSP+ często ograniczają koszty ratyfikacji wszystkich 27 konwencji międzynarodowych i następnie wdrożenia ich do prawa krajowego. Koszty tych działań mogą w pierwszym okresie przewyższać korzyści z preferencji celnych.

Po piąte, obecnie obowiązująca nomenklatura towarowa stosowana we wspólnej taryfie celnej zawiera grupowania towarowe o charakterze niejednorodnym, w efekcie czego w jednej kategorii towarowej znajdują się parasole z obuwem, kauczuki, wyroby mięsne i rybne, rośliny jadalne i o przeznaczeniu przemysłowym. W przypadku osiągnięcia progu ilościowego udziału w imporcie, wyłączeniu podlega cała grupa, nawet jeśli sytuacja każdej kategorii towarów jest różna.

W strukturze importu na warunkach preferencyjnych GSP według kryterium geograficznego dominuje kilkanaście krajów. W 2009 r. eksport, korzystający z preferencji GSP, o wartości powyżej 1 mld euro osiągnęło 15 krajów, których łączny udział wyniósł 80,7% wwozu do UE na warunkach GSP ogółem, przy czym udział pięciu największych eksporterów wynosił blisko 48% (tabela 2).

Tabela 2

Główni beneficjenci systemu GSP według wielkości importu UE w latach 2009 i 2011 (w mln euro)

	Kraj	2009		2011	
		Potencjalne	Wykorzystanie	Potencjalne	Wykorzystanie
1	Indie	17 989	13 065	21 095	17 678
2	Bangladesz	5 744	4 543	8 285	7 864
3	Tajlandia	8 321	4 219	8 374	5 778
4	Indonezja	6 456	3 384	6 570	4 876
5	Brazylia	7 600	3 357	5 519	3 815
6	Rosja	6 069	2 924	9 451	6 848
7	Pakistan	2 867	2 635	3 756	3 480
8	Malezja	5 138	2 510	5 147	3 440
9	Arabia Saudyjska	2 732	2 173	4 799	4 321
10	Argentyna	2 234	1 892	2 410	2 255
11	Wietnam	5 482	1 890	4 647	2 589
12	Ukraina	2 322	1 622	2 506	2 189
13	Chiny	121 726	1 479	3 190	1 921
14	ZEA	1 916	1 234	3 210	2 387
15	Sri Lanka	1 675	1 199	1 723	1 178
	Razem	198 272	48 124	90 682	70 618

Źródło: Opracowanie własne. Dane dla 2009 r. z Impact Assessments Annexes, dane dla 2011 r. z bazy danych Eurostat-Comext.

W trakcie przeglądu funkcjonowania systemu GSP sformułowano siedem możliwych działań, które miałyby zwiększyć jego efektywność i lepiej przyczyniać się do osiągnięcia podstawowych celów tego narzędzia polityki handlowej, a mianowicie:

- ☞ przegląd listy krajów beneficjentów i usunięcie z niej tych krajów, które nie potrzebują już preferencji handlowych dla pobudzania wzrostu gospodarczego;
- ☞ wykorzystanie mechanizmu wyłączenia w celu eliminacji z systemu preferencji sektorów towarowych w tych krajach, które osiągnęły odpowiedni poziom konkurencyjności;
- ☞ przegląd nomenklatury towarowej w celu zapewnienia większej homogeniczności poszczególnych sekcji towarowych;
- ☞ uproszczenie zasad nabycia uprawnień do preferencji w systemie GSP+;
- ☞ ulepszenie i zwiększenie transparentności mechanizmu monitorowania wdrażania zasad określonych konwencjami międzynarodowymi, wymaganymi dla wykorzystania preferencji GSP+;
- ☞ wypracowanie skutecznych procedur czasowego cofnięcia preferencji dla krajów nie spełniających wymaganych warunków oraz procedur ich przywrócenia;
- ☞ ulepszenie procedur administracyjnych umożliwiających stosowanie mechanizmów ochronnych w przypadku zagrożenia interesów gospodarczych krajów członkowskich UE.

Analizując efekty modyfikacji systemu preferencji celnych w sposób uwzględniający siedem powyższych działań, Komisja opracowała kilka możliwych scenariuszy, dla których oszacowano skutki w odniesieniu do wariantu bazowego, tj. kontynuacji dotychczasowych zasad. W wariantcie minimalistycznym założono zniesienie preferencji GSP podstawowego i GSP+, a pozostawienie jedynie preferencji dla krajów najmniej rozwiniętych, tj. EBA. W wariantach pośrednich uwzględniono ograniczenie liczby krajów beneficjentów, modyfikację zasad wyłączeń, zmianę grupowania towarów w sekcje nomenklatury towarowej w celu zapewnienia większej homogeniczności, redukcję listy towarów wrażliwych, możliwość zwiększenia liczby konwencji międzynarodowych jako warunek korzystania z preferencji w części GSP+.

Na podstawie analizy efektów różnych wariantów udoskonalenia systemu GSP uznano, że optymalnym rozwiązaniem będzie dokonanie umiarkowanych modyfikacji. Sprowadzałyby się one do: eliminacji z listy beneficjentów krajów o wysokim i średnio-wyższym poziomie dochodu na 1 mieszkańca, umiarkowanego rozszerzenia wyłączeń towarów objętych preferencjami, podniesienia do 17,5% (z 15% obecnie) dla ogółu towarów i do 14,5% (z 12,5%) dla wyrobów odzieżowych progu jako kryterium wyłączenia, podziału niektórych sekcji towarowych na podsekcje bardziej homogeniczne, założenia, że Filipiny, Pakistan i Ukraina spełniają warunki dla korzystania z preferencji GSP+. W tym

wariantcie głównym beneficjentem zmian, mierzonym wartością handlu, byłaby grupa krajów objęta schematem GSP+, zaś kraje EBA zmniejszyłyby nieznacznie swój udział w całkowitym imporcie preferencyjnym do UE. Stałoby się tak głównie w przypadku przejścia Pakistanu do grupy beneficjentów GSP+, co negatywnie wpłynęłoby na eksport wyrobów odzieżowych z Bangladeszu, obecnie głównego beneficjenta preferencji. Pozostałe kraje najmniej rozwinięte zwiększyłyby swój eksport preferencyjny do UE¹¹.

Z punktu widzenia interesów ekonomicznych UE jako całości, efekt zmian zasad funkcjonowania preferencji GSP byłby nieznaczny, jednakże biorąc pod uwagę specyfikę eksportu krajów korzystających z preferencji GSP, zmiany wpłynęłyby negatywnie na wielkość produkcji i zatrudnienia w rolnictwie, zwłaszcza produkcji olejów i tłuszczów, cukru, owoców i warzyw, odzieży i wyrobów włókienniczych oraz skór. Na zmianach w systemie GSP straciłyby zatem kraje, w których produkcja powyższych towarów jest istotna. W grupie tej znalazłyby się: Polska, Grecja, Hiszpania, Słowenia, Węgry, Włochy oraz kraje bałtyckie.

System preferencji handlowych od 2014 roku

W maju 2011 r. Komisja przekazała Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek ustawodawczy w sprawie nowego powszechnego systemu preferencji celnych, oparty na analizie funkcjonowania dotychczasowego systemu GSP¹². W czerwcu 2012 r. Parlament Europejski przyjął w pierwszym czytaniu propozycję Komisji¹³.

Nowy system ma funkcjonować przez dziesięć lat (do końca 2023 r.), z wyjątkiem ustanowionego bezterminowo schematu dla krajów najmniej rozwiniętych. Odstąpiono od dotychczasowej praktyki przyjmowania rozporządzenia ustanawiającego jednostronne preferencje celne na okresy trzyletnie, co wiąże się najprawdopodobniej z wydłużeniem procedur legislacyjnych po wejściu w życie Traktatu z Lizbony. Po pięciu latach od wejścia w życie nowych zasad zostanie dokonany kolejny przegląd funkcjonowania systemu GSP.

System preferencji celnych będzie nadal składał się z części podstawowej i dodatkowych dwóch schematów preferencji – jednego dla krajów stosujących postanowienia konwencji międzynarodowych i drugiego dla krajów najmniej rozwiniętych.

Beneficjentami systemu preferencji mają być kraje rozwijające się będące na zbliżonym poziomie rozwoju gospodarczego. Z listy uprawnionych zostaną wyłączone kraje o wysokim i średnio-wysokim poziomie dochodu na 1 mieszkańca według statystyk Banku Światowego oraz kraje, które dokonały transformacji od gospodarki planowej do gospodarki rynkowej. Ponadto z listy beneficjentów zostaną wyłączone kraje rozwijające się, które uzyskają możliwość preferencyjnego dostępu do rynku europejskiego na podstawie umów handlowych z UE

uwzględniających nie mniejszy niż GSP zakres preferencji obejmujących zasadniczo całość handlu. Jednak w tym przypadku wyłączenie z listy beneficjentów GSP nastąpi dopiero po dwóch latach od wejścia w życie porozumienia handlowego z UE. W załączniku I proponowanego rozporządzenia wymieniono 153 kraje rozwijające się uprawnione hipotetycznie do korzystania z preferencji, w tym kraje obecnie uznane za kraje o wysokim i średnio-wysokim poziomie dochodu. Na liście tej umieszczono Kosowo, ale wyłączono z niej terytoria zamorskie stowarzyszone z państwami członkowskimi UE. Wymieniono ponadto Białoruś i Birmę (Związek Myanmar) jako kraje czasowo wyłączone z preferencji GSP ze względu na łamanie podstawowych praw demokratycznych. Po przywróceniu praw demokratycznych, kraje te mogą zostać przywrócone na listę uprawnionych.

W załączniku II wymieniono 89 krajów rozwijających się, które obecnie spełniają warunki umożliwiające korzystanie z preferencji GSP. Z listy tej wyłączono kraje o poziomie dochodu na 1 mieszkańca niespełniającym przyjętego kryterium (jak np. Arabia Saudyjska, Argentyna i Brazylia) oraz kraje, które dokonały transformacji od gospodarki planowej do rynkowej. Nie ma więc na niej także Federacji Rosyjskiej, Kazachstanu i Białorusi, ale są Chiny, Ukraina i inne były republiki radzieckie, np. Armenia, Azerbejdżan, Gruzja i Uzbekistan. Komisja jest zobowiązana do przeglądu i aktualizacji listy krajów objętych załącznikiem II przed 1 stycznia każdego roku. Decyzja o wyłączeniu kraju z listy beneficjentów wejdzie w życie rok później.

Zasadniczo nie zmieniły się warunki, których spełnienie jest konieczne dla skorzystania z preferencji GSP+. Schemat ten jest skierowany do krajów rozwijających się o niedostatecznie rozwiniętych zdolnościach eksportowych, które ratyfikowały pakiet konwencji międzynarodowych ustanawiających powszechne prawa demokratyczne, humanitarne, pracownicze i dotyczące środowiska naturalnego oraz podjęły działania w celu skutecznego wdrożenia zasad wynikających z tych konwencji. Wykaz 27 konwencji wymieniono w załączniku VIII.

Kraje uprawnione do korzystania z preferencji GSP+ wymienione są w załączniku III. Warunkiem znalezienia się na tej liście będzie złożenie pisemnego wniosku zainteresowanego kraju, przy czym obowiązek ten dotyczy również 15 krajów rozwijających się korzystających obecnie z tego przywileju. Komisja jest zobowiązana do ciągłego monitorowania stanu ratyfikacji i wdrażania konwencji z wykorzystaniem raportów organizacji powołanych do nadzorowania poszczególnych konwencji, informacji pochodzących od organizacji społecznych i różnych instytucji oraz analiz własnych. Co dwa lata Komisja ma składać sprawozdanie Parlamentowi i Radzie.

Schemat GSP+ zapewnia dodatkowe preferencje w postaci zawieszenia ceł *ad valorem* i ceł specyficznych,

o ile te ostatnie nie są połączone ze stawkami *ad valorem*.

Nie zmienia się również specjalny schemat preferencji EBA. Kraj, który osiągnie poziom rozwoju gospodarczego wyłączający go z kategorii krajów najmniej rozwiniętych według klasyfikacji Narodów Zjednoczonych będzie mógł korzystać z preferencji handlowych EBA w okresie przejściowym. Prawo do tych koncesji będzie przysługiwać również wtedy, gdy kraj stanie się stroną umowy handlowej z UE gwarantującej preferencyjny dostęp do rynku europejskiego. Lista 50 krajów objętych schematem EBA jest przedstawiona w załączniku IV (Birma jest wymieniona jako kraj objęty zawieszeniem praw do preferencji EBA).

Ogólne preferencje dla krajów rozwijających się

Podstawowy schemat GSP utrzymuje podział towarów na wrażliwe i niewrażliwe z punktu widzenia interesów producentów europejskich. Stawki na towary niewrażliwe, z wyjątkiem komponentu rolnego, pozostaną zawieszone, zaś na towary wrażliwe będą obniżone. Stawki *ad valorem* na towary wrażliwe będą nadal niższe o 3,5 pkt. proc. od stawek konwencyjnych, z wyjątkiem wyrobów włókienniczych i odzieżowych, objętych sekcją XI(a) i XI(b), w przypadku których obniżka stawki celnej nadal będzie wynosić 20%. Stawki celne specyficzne na towary wrażliwe, inne niż minimalne lub maksymalne, nadal będą obniżone o 30%. Jeżeli na produkty wrażliwe określono stawki maksymalne, to nie podlegają one obniżeniu, a jeżeli określono stawki minimalne, to nie mają one zastosowania.

Jeżeli po zastosowaniu powyższych formuł redukcji ceł, stawka celna *ad valorem* nie przekraczała 1% lub stawka specyficzna 2 euro, to stawki te zostaną zawieszone.

W przypadku gdy udział jednego kraju w imporcie do UE ze wszystkich krajów korzystających z preferencji przekroczy poziom wskazujący na osiągnięcie znaczącej konkurencyjności, wyłącza się daną pozycję towarową w eksporcie tego kraju z zakresu preferencji. Wyłączenia towarów z preferencji mają być dokonywane dla sekcji lub rozdziałów nomenklatury towarowej w celu zapewnienia większej homogeniczności danej pozycji.

W sytuacji kiedy wartość importu towaru importowanego z jednego kraju objętego schematem podstawowym GSP przekroczy 17,5% wartości całego importu UE tego towaru ze wszystkich krajów objętych powszechnymi preferencjami celnymi, w ciągu trzech kolejnych lat zostanie on usunięty z listy towarów objętych preferencjami dla danego kraju. Progi ten jest obniżony do 14,5% dla wyrobów odzieżowych objętych sekcjami XI(a) i XI(b). Progi nakazujące usunięcie towaru z prawa do preferencji zostały nieznacznie podwyższone w stosunku do poziomu obecnie obowiązującego (progi te wynoszą odpowiednio 15% i 12,5%). Wartość importu będzie

analizowana przez Komisję na podstawie statystyk handlowych dostępnych 1 września w roku dokonywania przeglądu. Komisja jest zobowiązana do określenia listy wyłączeń przed wejściem w życie nowego rozporządzenia i do jego weryfikacji co trzy lata. Wyłączeń towarowych nie stosuje się w schematach GSP+ i EBA.

Prawo do korzystania z preferencji może być czasowo zawieszone wobec kraju objętego każdym schematem GSP w przypadku poważnego i systematycznego naruszania praw humanitarnych i praw pracowniczych określonych konwencjami międzynarodowymi. W przypadku krajów objętych schematem GSP+ czasowe zawieszenie praw do preferencji może nastąpić w przypadku niewywiązywania się danego kraju z zobowiązań do wdrożenia zasad określonych konwencjami lub w przypadku odmowy współpracy z UE w procesie monitorowania stanu wdrożenia i stosowania praw. Ze względu na wewnętrzną sytuację polityczną utrzymano czasowe wycofanie prawa do preferencji dla towarów pochodzących z Białorusi i Birmy.

Preferencje dla krajów respektujących zasady prawa międzynarodowego (GSP+)

Dodatkowe preferencje handlowe skierowane są do krajów rozwijających się uznanych za słabo zintegrowane z systemem handlu światowego, które jednocześnie ratyfikowały i efektywnie wdrażają postanowienia 27 międzynarodowych konwencji z dziedziny praw człowieka, podstawowych norm pracy, dotyczących zrównoważonego rozwoju (z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska naturalnego) oraz dobrego rządzenia. W nowym rozporządzeniu, które ma obowiązywać od 2014 r., wprowadzono dodatkowo zakaz składania zastrzeżeń w stosunku do którejkolwiek z konwencji międzynarodowych wymienionych w załączniku VIII oraz obowiązek współpracy z organami nadzorującymi poszczególne konwencje i Komisją Europejską. Komisja jest uprawniona do oceny wniosków krajów rozwijających się o przyznanie preferencji objętych schematem GSP+ oraz do monitorowania wypełniania zobowiązań tych krajów. W wyniku analizy Komisja ma prawo umieszczania zainteresowanych krajów rozwijających się na liście objętej załącznikiem III oraz do korygowania tego wykazu poprzez usuwanie krajów niespełniających warunków określonych rozporządzeniem.

Towary objęte preferencjami schematu GSP+ umieszczono w załączniku IX. Stawki *ad valorem* na te towary importowane z krajów uznanych za uprawnione do preferencji schematu GSP+ podlegają całkowitemu zawieszeniu. Podobnie całkowitemu zawieszeniu podlegają stawki specyficzne, z wyjątkiem sytuacji, kiedy dany towar jest objęty jednocześnie stawką *ad valorem* i stawką specyficzną. Specjalnym wyjątkiem jest stawka specyficzna na cukier z pozycji towarowej CN 17041090, która podlega redukcji do 16% wartości celnej.

Jeśli Komisja uzna, że istnieją wątpliwości co do respektowania zobowiązań przez dowolny kraj uznany wcześniej za uprawniony do preferencji w systemie GSP+, może wszcząć procedurę czasowego zawieszenia praw do preferencji. Kraj objęty tą procedurą ma prawo składać wyjaśnienia w okresie nie dłuższym niż sześć miesięcy od ogłoszenia informacji o wszczęciu procedury. W ciągu trzech miesięcy po upływie okresu składania wyjaśnień Komisja musi podjąć decyzję bądź o zakończeniu procedury, bądź o zawieszeniu prawa do preferencji. Decyzja o zawieszeniu prawa do preferencji GSP+ wchodzi w życie po sześciu miesiącach od jej podjęcia. Komisja nadzoruje sytuację kraju i jeżeli uzna, że podstawy do zawieszenia preferencji ustały, ma prawo przywrócenia preferencji.

Preferencje dla krajów najmniej rozwiniętych (EBA)

Wykaz krajów najmniej rozwiniętych uprawnionych do preferencji według schematu EBA, określony na podstawie klasyfikacji Narodów Zjednoczonych, zawiera załącznik IV. Jeśli jakiś kraj przestanie spełniać kryteria zaliczenia do tej kategorii, Komisja ma prawo wyłączyć go z listy schematu EBA. Decyzja taka wejdzie w życie po trzech latach od jej podjęcia. Komisja ma również prawo do tymczasowego umieszczenia na liście uprawnionych nowych niepodległych krajów, które uzna za spełniające kryteria krajów najmniej rozwiniętych, zanim jeszcze dokona tego formalnie ONZ.

W ramach schematu EBA całkowitemu zawieszeniu podlegają cła na wszystkie towary objęte rozdziałami od 1 do 97 wspólnej taryfy celnej, z wyjątkiem towarów z rozdziału 93.

W przywozie do UE cukru (CN 1701) do 30 września 2015 r. utrzymano wymóg uzyskania licencji importowej.

Klauzule specjalne i ochronne

Nowe rozporządzenie zawiera kilka klauzul mających chronić interes producentów europejskich w sytuacji, kiedy import na warunkach preferencyjnych wyrządza lub zagraża wyrządzeniem szkody producentom UE. Niektóre z tych klauzul dotyczą wszystkich rodzajów preferencji, a inne tylko niektórych. Szczególne rozwiązania przewidziano w przypadku zagrożenia interesów producentów towarów wrażliwych, jak wyroby odzieżowe, produkty rolne i rybołówstwa.

Procedura czasowego zawieszenia preferencji wspólna dla wszystkich schematów

Schemat preferencji handlowych GSP dla krajów rozwijających się zawiera specjalne postanowienia umożliwiające czasowe zawieszenie każdego rodzaju preferencji (GSP, GSP+ i EBA), obejmujące wszystkie lub niektóre

tylko produkty pochodzące z kraju beneficjenta systemu w określonych przypadkach. Zmiany w nowych przepisach, w stosunku do już obowiązujących, wydają się kosmetyczne. Preferencyjny dostęp do rynku UE może być czasowo zawieszony w następujących pięciu przypadkach:

- ☞ poważnego i systematycznego pogwałcenia zasad dotyczących podstawowych praw człowieka i praw pracowniczych, ustanowionych w 15 konwencjach z części A zał. VIII (np. dopuszczalnego minimalnego wieku pracowników);
- ☞ eksportu produktów wytwarzanych przez więźniów;
- ☞ poważnych uchybień w kontroli celnej eksportu lub tranzytu narkotyków, lub pogwałcenia zasad konwencji międzynarodowych dotyczących zwalczania terroryzmu i „prania” pieniędzy;
- ☞ poważnych i systematycznych przypadków praktyk handlowych naruszających zasady konkurencji, w tym dotyczących dostaw surowców, i niekorzystnie wpływających na przemysł UE; w przypadku występowania praktyk zakazanych lub podlegających sankcjom w rozumieniu porozumień WTO, rozpoczęcie procedury zawieszenia preferencji jest uzależnione od wcześniejszego ustalenia faktów przez właściwe organy WTO;
- ☞ poważnego i systematycznego naruszania zasad ustanowionych przez regionalne organizacje rybackie lub umowy międzynarodowe, których stroną jest UE, dotyczących ochrony i zarządzania zasobami rybnymi.

W przypadku stosowania przez kraj rozwijający się praktyk naruszania zasad handlu określonych przez WTO, zawieszenie preferencji nie jest dopuszczalne w sytuacji uzasadnionego wprowadzenia środków antidumpingowych lub antysubwencyjnych.

Jeżeli Komisja uzna, że wystąpiła któraś z powyższych sytuacji, powinna rozpocząć procedurę czasowego zawieszenia preferencji, obejmującą obowiązek ogłoszenia tego działania, monitorowania przez sześć miesięcy sytuacji w kraju, którego dotyczy decyzja i umożliwienia mu składania wyjaśnień. Jeśli naruszenie miało miejsce, Komisja może podjąć decyzję o czasowym zawieszeniu preferencji i zaktualizowaniu załączników II, III lub IV. Zawieszenie wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od podjęcia decyzji. Komisja może również cofnąć decyzję o czasowym zawieszeniu, jeśli uzna, że ustały jego przyczyny.

Czasowe zawieszenie preferencji może również nastąpić w przypadku naruszania przez kraj beneficjenta zasad dotyczących reguł pochodzenia towarów lub braku współpracy w tym zakresie z administracją celną UE. Procedura postępowania w tym przypadku jest analogiczna, jak w sytuacji innych naruszeń zasad uzasadniających zawieszenie prawa do preferencji, ale okres wprowadzenia sankcji wynosi 6 miesięcy, z możliwością jego przedłużenia.

Ogólne środki ochronne

Nowe rozporządzenie daje możliwość zastosowania klauzuli ochronnej, pozwalającej na przywrócenie konwencyjnej stawki celnej w sytuacji, kiedy import określonego towaru występuje w ilościach lub po cenach, które stwarzają lub mogą stworzyć poważne zagrożenie dla unijnych producentów towarów podobnych lub bezpośrednio konkurujących. Klauzula ta jest podobna do ogólnej klauzuli ochronnej zawartej w Porozumieniu w sprawie środków ochronnych WTO. Wprowadzenie klauzuli ochronnej musi być poprzedzone procedurą prowadzoną przez Komisję, wszczętą przez dowolną osobę prawną lub stowarzyszenie nie mające osobowości prawnej działające w imieniu producentów UE lub z inicjatywy własnej Komisji. Postępowanie powinno być zakończone w ciągu 12 miesięcy od jego wszczęcia.

W uzasadnionych przypadkach kiedy występuje pogorszenie sytuacji ekonomicznej lub finansowej producentów europejskich a opóźnienie wprowadzenia środków ochronnych mogłoby spowodować szkody trudne do naprawienia, Komisja może w trybie pilnym przywrócić cła konwencyjne na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Ponadto, w celu przeciwdziałania pogorszeniu sytuacji ekonomicznej lub finansowej producentów z UE bądź groźbie powstania takiej sytuacji, Komisja może przywrócić cła standardowe na okres nie dłuższy niż trzy lata, z możliwością przedłużenia tego okresu.

Środki ochronne w sektorze odzieżowym, rolnym i rybnym

Specjalne środki ochronne przewidziano w odniesieniu do towarów szczególnie wrażliwych dla producentów europejskich, tj. produktów odzieżowych, rolnych i rybnych. Z dniem 1 stycznia każdego roku, Komisja z własnej inicjatywy powinna znieść preferencje objęte schematem podstawowym lub schematem GSP+ dla wyrobów odzieżowych objętych sekcją XI(a) i XI(b) lub na alkohol etylowy, eter etylo-tert-butyłowy (ETBE), rozcieńczalniki i produkty pokrewne (objęte kodami 22071000, 22072000, 29091910, 38140090, 38200000 i 38249097), jeżeli wolumen importu z jednego kraju beneficjenta preferencji wzrośnie o 13,5% w ciągu ostatniego roku lub udział importu z jednego kraju wyrobów odzieżowych z sekcji XI(a) i XI(b) przekroczy próg 14,5% udziału w imporcie ze wszystkich krajów beneficjentów GSP (wymienionych w zał. II) w okresie dowolnych 12 miesięcy. Próg 13,5% wzrostu importu nie dotyczy ani krajów objętych schematem EBA, ani krajów, których udział w ogólnym imporcie UE produktów identycznych nie przekracza 6%. Zmiany w nowej regulacji, w stosunku do obecnie obowiązującej, sprowadzają się do obniżenia progu dopuszczalnego wzrostu importu z 20% obecnie do 13,5% od 2014 r. i progu dopuszczalnego udziału w imporcie ogółem UE z 8% obecnie do 6% od 2014 r., a także dodaniu wyrobów odzieżowych z sekcji XI(a) objętych tą specjalną klauzulą [obecnie klauzulą objęte są tylko wyroby z sekcji XI(b)].

Dodatkowa klauzula upoważnia Komisję do zawieszenia preferencji na produkty rolne i rybołówstwa, objęte załącznikiem I Traktatu o funkcjonowaniu UE, w przypadku kiedy import towaru powoduje lub zagraża powstaniu poważnych zakłóceń na rynku europejskim, w szczególności na jednym lub wielu regionalnych rynkach peryferyjnych.

Produkty rolne i rybołówstwa z sekcji od 1 do 24 wspólnej taryfy celnej mogą być przedmiotem specjalnego systemu nadzoru w celu zapobieżenia zakłóceniom na rynku UE. Komisja jest upoważniona, z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego, do wprowadzenia takiego systemu i określenia towarów nim objętych. W stosunku do towarów poddanych mechanizmowi nadzoru czas trwania postępowania prowadzącego do wprowadzenia środków ochronnych powinien być skrócony do 2 miesięcy (z 12) w przypadku naruszenia reguł pochodzenia towaru lub braku współpracy z administracją celną UE, a także w przypadku gwałtownego wzrostu importu, poza zwyczajowy poziom, z kraju beneficjenta preferencji.

We wszystkich działaniach objętych regulacją GSP, Komisja powinna współpracować z Komitetem do spraw preferencji powszechnych, który może zająć się dowolną sprawą odnoszącą się do funkcjonowania systemu preferencji powszechnych zarówno na wniosek Komisji, jak i dowolnego kraju członkowskiego.

Import do Polski na warunkach jednostronnych preferencji GSP

Polski import z krajów rozwijających się na warunkach preferencji GSP w 2011 r. wyniósł łącznie 2,8 mld euro, co stanowi 2% importu ogółem¹⁴. Głównymi beneficjentami tego importu są tradycyjni partnerzy handlowi, a mianowicie Federacja Rosyjska (724 mln euro) i Ukraina (327 mln euro). W dalszej kolejności beneficjentami GSP w imporcie do Polski są: Indie (278 mln euro), Kazachstan (212 mln euro), Arabia Saudyjska (145 mln euro), Tajlandia (110 mln euro) i Indonezja (102 mln euro). Import do Polski na warunkach preferencji jednostronnych był silnie skoncentrowany – udział pięciu pierwszych krajów w całości importu preferencyjnego w 2011 r. wyniósł ponad 59%. Stopień wykorzystania preferencji przez pięciu największych beneficjentów przekroczył 71%.

Wprowadzenie zmian w systemie preferencji od 2014 r. nie powinno zatem znacząco wpłynąć na strukturę polskiego importu ogółem. Na liście beneficjentów nie będzie już Rosji, zdecydowanie największego eksportera do Polski na warunkach GSP. Jest mało prawdopodobne, aby inne kraje rozwijające się zajęły w imporcie preferencyjnym miejsce Rosji. Najprawdopodobniej zatem w pierwszych latach po wprowadzeniu zmian w systemie preferencji łączna wielkość importu na warunkach GSP zmniejszy się.

Natomiast jest możliwe zwiększenie się dostaw do Polski na warunkach preferencyjnych produktów rolnych, które mogą konkurować z rodzimą produkcją rolną. Ale ryzyko te nie wydaje się być znaczące. Gdyby jednak doszło do zagrożenia pozycji niektórych producentów polskich, zwłaszcza w rolnictwie, to należy pamiętać, że rozporządzenie UE w tym zakresie przewiduje szereg klauzul ochronnych. Warunkiem ich wykorzystania jest odpowiednie przygotowanie polskiej administracji, zwłaszcza celnej i dobra współpraca z przedstawicielami Komisji.

Zmiany w unijnych regulacjach dotyczących jednostronnych preferencji handlowej, adresowanych do krajów rozwijających się, które mają wejść w życie od 2014 r. sprowadzają się przede wszystkim do zmniejszenia liczby krajów uprawnionych, poprzez wyeliminowanie z listy beneficjentów krajów o wysokim i średnio-wysokim poziomie dochodu, według klasyfikacji Banku Światowego. W efekcie liczba krajów uprawnionych zmniejszy się ze 176 obecnie do 89 w 2014 r. Jest to niewątpliwie zmiana idąca w dobrym kierunku. Jednakże wykaz krajów beneficjentów może nadal budzić duże wątpliwości, zwłaszcza pozostawienie na nim Chin, kraju, w którym dochód na 1 mieszkańca w 2010 r. osiągnął poziom ponad 7,5 tys. USD. Nadal zatem lista będzie obejmować kraje o bardzo zróżnicowanym poziomie rozwoju gospodarczego. Należy mieć nadzieję, że Komisja, mająca uprawnienia do rewizji listy beneficjentów, dokona w tym zakresie odpowiednich korekt.

Pozostałe zmiany planowane od 2014 r. wydają się mieć znaczenie raczej symboliczne. Sprowadzają się one do niewielkiej modyfikacji progów procentowych pozwalających na wyłączenie pewnych produktów z listy objętej preferencjami lub na wszczęcie procedur ochronnych.

Niski margines preferencji, który zmniejszy się prawie do zera w przypadku powodzenia rundy wielostronnych negocjacji handlowych WTO, powoduje marginalizację znaczenia tego narzędzia wspierania rozwoju gospodarczego poprzez handel. Zajdzie konieczność szukania innych rozwiązań, które zastąpiłyby system preferencji dla krajów rozwijających się, najprawdopodobniej w postaci programów bezpośredniej pomocy finansowej lub - jak niektórzy proponują obecnie - ujemnych stawek celnych¹⁵. Zasady finansowania takich rozwiązań byłyby jednak zupełnie odmienne od dotychczasowego systemu jednostronnych preferencji celnych, który sprowadza się do zmniejszenia wpływów do budżetu z poboru ceł.

* Dr Jan Piotrowski jest pracownikiem Instytutu Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktury.

¹ Koncepcja jednostronnych preferencji handlowych udzielanych przez kraje rozwinięte na rzecz krajów rozwijających się powstała na I Konferencji UNCTAD w 1964 r. Idea ta została formalnie zaakceptowana pod nazwą powszechnego systemu preferencji (GSP) w czasie II Konferencji UNCTAD w New Delhi. W systemie handlu wielostronnego GATT koncepcja koncesji jednostronnych została po raz pierwszy sformułowana w Rezolucji Ministerialnej Układających się Stron GATT w 1963 r. Poza UE, system GSP stosuje osiem krajów wysoko rozwiniętych: Australia, Japonia, Kanada, Norwegia, Nowa Zelandia, Szwajcaria, Turcja i Stany Zjednoczone. Więcej na temat podstaw formalnych stosowania jednostronnych preferencji w systemie WTO zob.: J. Piotrowski, *System preferencji handlowych UE na lata 2009-2011*, „Wspólnoty Europejskie”, 2008, IBRKK, Warszawa, nr 5(192).

² Komunikat Komisji Europejskiej z 7 czerwca 2004 r., KOM(2004) 461, DzUrz UE C 242 z 29.9.2004 r.

³ Rozporządzenie Rady nr 732/2008, DzUrz UE L 211 z 6.8.2008 r.

⁴ Przed wejściem w życie traktatu lizbońskiego, poprzednie schematy GSP były przyjmowane wyłącznie drogą rozporządzenia Rady. Nowe zasady wydłużają procedurę przyjęcia wniosku Komisji.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 512/2011 z 11 maja 2011 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady (WE) nr 732/2008 wprowadzającego ogólny system preferencji taryfowych na okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r., DzUrz UE L 145 z 31.5.2011 r.

⁶ Raport końcowy CARIS jest dostępny na stronie Dyrekcji Generalnej do spraw Handlu, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/may/tradoc_146196.pdf

⁷ Commission Staff Working Paper. *Impact Assessment, Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on applying a scheme of generalized tariff preferences*, doc. SEC(2011)536 final, Brussels, 10.5.2011.

⁸ Więcej informacji na temat umowy UE z Koreą Południową można znaleźć na stronie http://ec.europa.eu/polska/news/110701_wolny_handel_z_korea_poludniowa_pl.htm. Zob. także M. Błaszczuk-Zawiła, E. Kaliszuk, A. Wancio, „Umowa o wolnym handlu między Unią Europejską i Koreą Płd. Potencjalne skutki dla Polski, „Wspólnoty Europejskie”, 2010, IBRKK, Warszawa, nr 3(202), .

⁹ W marcu 2011 r. Unia parafowała umowę o handlu z Kolumbią i Peru (umowa jest otwarta dla pozostałych krajów Wspólnoty Andyjskiej - Boliwii i Ekwadoru, które wycofały się z rokowań) oraz umowę stowarzyszeniową ze Wspólnym Rynkiem Ameryki Środkowej (Gwatemala, Honduras, Kostaryka, Nikaragua, Panama i Salwador). Trwają rokowania w sprawie zawarcia umowy stowarzyszeniowej z organizacją Mercosur oraz umów o wolnym handlu między UE i Indiami, Singapurem i Malezją.

¹⁰ Z częścią krajów AKP Unia podpisała umowy o partnerstwie gospodarczym (*Economic Partnership Agreements* – EPAs), pozostałe zaś uzyskały dostęp do unijnego rynku albo na zasadzie GSP (10 krajów), albo EBA (31 krajów). Szerzej patrz G. Mazur, *Umowy UE z krajami AKP o partnerstwie gospodarczym – nowy wymiar współpracy czy niedokończony projekt?*, „Wspólnoty Europejskie”, 2011, IBRKK, Warszawa, nr 6(211).

¹¹ Na podstawie Commission Staff Working Paper, *Impact Assessment*, vol. I, s. 27-28 i 33-37.

¹² *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council applying a scheme of generalised tariff preferences*, 10.5.2011, COM(2011) 241 final.

¹³ Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 13 czerwca 2012 r. w celu przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr .../2012 wprowadzającego powszechny system preferencji taryfowych.

¹⁴ Obliczenia własne na podstawie bazy danych Eurostat-Comext.

¹⁵ *Impact Assessment*, op.cit., s. 26 i odsyłacz 55.

WAŻNE DLA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

CO NOWEGO W PRAWIE UNII I DOKUMENTACH KE?

BADANIA I INNOWACJE

- 1) Wniosek. Decyzja Rady w sprawie przyjęcia dodatkowego programu badawczego na lata 2012-2015 dotyczącego reaktora wysokostrumieniowego, realizowanego przez Wspólne Centrum Badawcze Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. KOM(2012)221, 21.05.2012 r.
- 2) Sprawozdanie Komisji dla PE i Rady. Sprawozdanie roczne z działalności Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i rozwoju technologicznego w 2011 r. KOM(2012)279, 6.06.2012 r.

BEZPIECZNA ŻYWNOŚĆ

- 3) Decyzja wykonawcza 2012/197/UE Komisji z 16 kwietnia 2012 r. zmieniająca decyzję 2009/821/WE w odnie-

sieniu do wykazów punktów kontroli granicznej i jednostek weterynaryjnych w systemie TRACES. DzUrz UE L 106, 18.04.2012 r.

- 4) Decyzja wykonawcza 2012/203/UE Komisji z 19 kwietnia 2012 r. zmieniająca załącznik I do decyzji 2006/766/WE w odniesieniu do wpisu dotyczącego Chile w wykazie państw trzecich, z których dopuszczony jest przywóz żywych, schłodzonych, mrożonych lub przetworzonych małży, szkarłupni, osłonic i ślimaków morskich przeznaczonych do spożycia przez ludzi. DzUrz UE L 109, 21.04.2012 r.
- 5) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 380/2012 z 3 maja 2012 r. zmieniające załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008 w odniesieniu do warunków stosowania i poziomów stosowania dodatków do żywności zawierających glin. DzUrz UE L 119, 4.05.2012 r.
- 6) Decyzja wykonawcza 2012/277/UE Komisji z 21 maja 2012 r. zmieniająca decyzję 2002/840/WE przyjmującą wykaz zatwierdzonych jednostek w państwach trzecich w odniesieniu do napromieniowania żywności. DzUrz UE L 134, 24.05.2012 r.